

EVALUAREA POLITICILOR DE TINERET PRIN PRISMA PROGRAMELOR PARTIDELOR POLITICE

Consiliul Național al Tineretului din Moldova

Documentul de cercetare și analiză “Evaluarea politicilor de tineret prin prisma programelor electorale” este produsul parteneriatului dintre Consiliul Național al Tineretului din Moldova (CNTM) și Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte. Evaluarea programelor politice prin prisma domeniului de tineret reprezintă un exercițiu complex, prin care Consiliul Național al Tineretului din Moldova își dorește să analizeze atât angajamentele politice asumate în procesul electoral ale partidelor care au ajuns în Parlament la alegerile naționale din 2010, cât și contribuția fiecărei părți în realizarea obiectivelor planificate. Această cercetare nu vine să critice sau să susțină într-o anumită măsură careva interese sau viziuni politice, mai mult ca atât, scopul final al acestui document este de a fundamenta principiile politicilor de tineret în cadrul programele politice ale partidelor.

Legea cu privire la Tineret¹, definește tinerii drept persoanele cu vârsta cuprinsa între 16 și 30 de ani care locuiesc pe teritoriul R. Moldova, precum și cetățenii altor țări. Potrivit datelor Biroului Național de Statistică din Moldova, tinerii reprezintă 1/3 din populația R. Moldova, ceea ce reprezintă aproximativ 27% din numărul total de locuitori. Participarea activă a tinerilor în procesul de luare a deciziilor, iar în mod special la alegerile Parlamentare este încurajată prin însăși Constituția Republicii Moldova, în mod special prin Codul Electoral² al R. Moldova.

Scopul acestui proiect constă în informarea populației, în mod special a tinerilor, cu privire la angajamentele partidelor politice, precum și analiza nivelului de realizare a obiectivelor stipulate în programele electorale ale acestora

Autori:

Alex Petrov, Secretar General CNTM
Adrian Baluțel, Vice Președinte CNTM

La elaborarea studiului au contribuit:

Angelica Petrov, Mentee CNTM

¹ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=311644>

² <http://lex.justice.md/md/312765/>

CUPRINS

I. METODOLOGIE	5
II. CADRU GENERAL.....	7
III. EVALUAREA PLATFORMELOR ELECTORALE ALE PARTIDELOR POLITICE PRIN PRISMA DOMENIULUI DE TINERET	2
Partidul Comuniștilor din Republica Moldova (PCRM)	2
Coaliția de guvernare „Alianța pentru Integrare Europeană” -	3
Partidul Democrat din Moldova (PDM)	3
Programul Partidul Liberal (PL)	3
Partidului Liberal Democrat din Moldova (PLDM)	3
IV. DOMENIILE DE DEZVOLTARE A POLITICILOR DE TINERET.....	4
V. RECOMANDĂRI PRIVIND IMPLEMENTAREA TRANSVERSALĂ A OBIECTIVELOR DE TINERET ÎN CADRUL PROGRAMELOR POLITICE.....	8

I. METODOLOGIE

În procesul de cercetare și evaluare, au fost utilizate următoarele tehnici și metode:

- Analiza documentelor de planificare strategică, relevante domeniului de tineret;
- Cercetarea programelor electorale prezentate de către partidele politice în cadrul alegerilor din 2010, în vederea calculării ponderii de realizare a angajamentelor politice în domeniul tineret;
- Cercetarea rapoartelor de activitate, inițiativelor legislative și a notelor informative ale proiectelor Hotărârilor de Guvern;
- Discuții focusate cu reprezentanții guvernului, precum și a coalițiilor/organizațiilor societății civile.

Criteriile de analiză și evaluare:

La baza evaluării programelor electorale au stat indicatori din cadrul priorităților naționale în domeniul tineret și anume:

- I. Asigurarea accesului tinerilor la educație și informare;
- II. Dezvoltarea serviciilor de sănătate și protecție socială a tinerilor;
- III. Asigurarea oportunităților economice pentru tineri;
- IV. Participarea tinerilor la viața publică și promovarea cetățeniei active.

În contextul prezentului document, prioritățile naționale în domeniul tineret reprezintă mai mult decât niște indicatori de evaluare, ele joacă rolul și unor puncte de reper, căi de ghidare strategică în vederea dezvoltării sectorului de tineret. Prezentul document vine să răspundă la următoarele întrebări:

- Nivelul de angajament al partidelor politice în vederea dezvoltării sectorului de tineret;
- Gradul de realizare a angajamentelor asumate de către partidele politice înainte de finisarea mandatului;
- Gradul de segmentare a domeniului de tineret în baza priorităților Europene și naționale și/sau aplicarea principiului cros-sectorial în vederea segmentării politicilor de tineret.

Evaluarea dată a fost efectuată după următorii pași :

- I. Pregătirea - planificarea mai multor ședințe de planificare și orientare cu membrii secretariatului Coaliției pentru Alegeri Libere și Corecte;
- II. Colectarea datelor - raportul de evaluare a programelor politice a partidelor care au trecut în Parlament la alegerile din 2010. Activitatea s-a axat pe colectarea principalelor rezultate obținute de către Parlamentul și Guvernul Republicii Moldova. Colectarea datelor a fost realizată în baza rapoartelor anuale ale Ministerelor de resort, dar și în baza evidenței continue realizate de către experți independenți, organizațiile societății civile, în mod special al Consiliului Național pentru Participare, dar și a membrilor acestuia. Din motive metodologice, dar și tehnice, autorii Raportului nu au avut acces la toate datele necesare pentru o evaluare comprehensivă și complexă.
- III. Analiza datelor - procesul de analiză a datelor a corespuns în totalitate cu metodologia agreată, domeniile politicilor de tineret integrate. La fel, în procesul de analiză s-a ținut cont și de indicatorii politicilor naționale de tineret elaborați de către Consiliul Europei și aprobați de către Forumul European al Tineretului³.

³ http://www.un.org/esa/socdev/unyin/documents/CoE_indicators.pdf

- IV. Validarea - procesul de validare a trecut prin două etape: Biroul Executiv al CNTM a aprobat raportul și recomandările acestuia, după care a urmat aprobarea Raportului și de către Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte;
- V. Diseminarea - acțiuni de promovare și diseminare a rezultatelor Raportului sunt realizate de către CNTM în comun cu CCALC dar și alți actori interesați în acest proces.

Metodologia de evaluare s-a axat pe acele angajamente asumate de către partidele politice ce vizează în mod special tinerii. Indicatorii transversali de evaluare, recomandați la nivel european, au constituit puncte de reper în procesul de evaluare și clasificare a rezultatelor obținute. Nivelul de atingere a rezultatelor a fost stabilit în baza următoarelor criterii de evaluare:

- „realizat” - în cazul în care obiectivul a fost atins peste 80%,
- „parțial realizat” - în cazul în care obiectivul a fost atins în proporție de 50% sau
- „nerealizat” - în cazul în care obiectivul a fost atins mai puțin de 30%.

II. CADRU GENERAL

Potrivit Comisiei Electorale Centrale, la alegerile parlamentare anticipate din anul 2010 în cursa electorală s-au înregistrat 20 de partide politice și 19 candidați independenți. Pragul electoral a fost de 4% pentru listele de partid și de 2% pentru candidații independenți. Rezultatele alegerilor legislative din noiembrie 2010 au distribuit locurile în Parlament în modul următor: (i) Partidul Comuniștilor din Moldova, cu 42 locuri; (ii) Partidul Liberal Democrat din Moldova, cu 32 locuri; Partidul Democrat din Moldova, cu 15 locuri; și Partidul Liberal cu 12 locuri în Parlament. Pe 8 august 2009 ultimele patru partide din cele listate au convenit să creeze coaliția de guvernământ „Alianța pentru Integrare Europeană”.

Cu toate ca Comisia Electorală Centrală a venit cu o abordare integrată nouă și modernă în informarea cetățenilor privind alegerile parlamentare din 28 noiembrie 2010, inclusiv utilizând activ rețelele sociale (Facebook, Twitter, YouTube), dar și a lansat diferite concursuri pe Internet adresat în mod special tinerilor și persoanelor care se află în străinătate⁴, rata de participare a cetățenilor la vot a fost una relativ redusă, prezența la vot a fost de 59,10% sau 1.628.038 alegători⁵.

În vederea sporirii participării la votare a tinerilor, studenți și elevi în cadrul alegerilor parlamentare anticipate din 28 noiembrie 2010, în conformitate cu prevederile din Codul Electoral, a fost aprobată Circulara privind particularitățile participării la votare a studenților și elevilor în cadrul alegerilor parlamentare, care a fost transmisă consiliilor electorale de circumscripție și birourilor electorale ale secțiilor de votare. Necesitatea implementării acestor directive ca urmare a aplicării uniforme a prevederilor 84 alin. (2) din Codul Electoral; și anume faptul că studenții și elevii cu drept de vot înmatriculați la instituții de învățământ într-o

localitate în care nu au înregistrare la domiciliu sau la reședință, pot vota la orice secție de votare deschisă în această localitate⁶. Criteriile de realizare a acestei Circulare au constatat în faptul că tinerii trebuiau; (i) să prezinte buletinul de identitate cu fișa de însoțire; (ii) să prezinte carnetul de student/elev al instituției de învățământ din localitatea respectivă și (iii) să completeze și să semneze o declarație pe proprie răspundere privind abținerea de la votarea multiplă, fiind informați despre răspunderea penală în caz de încălcare a acestei obligații.

Cu toate că au fost utilizate marea majoritatea instrumentelor de informare și sensibilizare a populației, în mod special a tinerilor, cu privire la educația civică și cetățenească, Barometrul Opiniei Publice identifică că 19% din tineri nu sunt interesați de viața politică din R. Moldova⁷. Mai mult ca atât, 40% din respondenți BOP au menționat că s-au informat doar cu 2 zile înainte de alegeri în favoarea cărui partid se vor pronunța. Aceste date demonstrează că programele politice sunt consultate de către tineri într-un mod mai mult fragmentat decât unul subsidiar.

⁴ www.lume.md

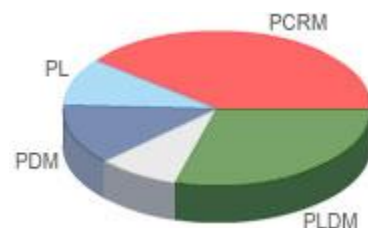
⁵ <http://www.hotnews.ro/stiri-international-8078362-alegeri-moldova-prezenta-vot-21-23-pana-ora-12-45.htm>

⁶ Hotărîrea nr. 3852 din 19 noiembrie 2010

⁷ http://www.ipp.md/public/files/Barometru/Brosura_BOP_04.2014_prima_parte_final-rg.pdf

III. EVALUAREA PLATFORMELOR ELECTORALE ALE PARTIDELOR POLITICE PRIN PRISMA DOMENIULUI DE TINERET

În urma alegerilor din 28 noiembrie, patru concurenți electorali - Partidul Comuniștilor (39.34% voturi), Partidul Liberal Democrat (29.42%), Partidul Democrat (12.70%) și Partidul Liberal (9.96%) – au depășit pragul electoral, urmând să fie reprezentați în Parlamentul de legislatura a XIX-a. Ceilalți 35 concurenți electorali au acumulat împreună 8.58% din voturile alegătorilor, care au fost distribuite celor patru învingători în mod egal. Rata de participare la vot a fost de 63.37%.

Înscriși în cursa electorală toate partidele și candidații independenți au prezentat programele politice pentru următoarea perioadă. Printre prioritățile strategice menționate în aceste documente figurează: (i) Dezvoltarea economiei, (ii) Politici sociale, (iii) Integrarea Europeană, (iv) Securitate și consolidarea statului de drept, (v) Politici sectoriale printre care se numără și politicile de tineret.

Înainte de înscrierea în cursa electorală, majoritatea partidelor au elaborat și prezentat programe electorale în mod separat. Alianța pentru Integrare Europeană imediat după constituire a elaborat în comun propria viziune și prioritățile strategice de activitate. Cu toate că după alegerile Parlamentare, favoritul electoratului devine Partidul Comuniștilor din Republica Moldova, care a obținut 42 de mandate, Alianța pentru Integrare Europeană, formată din partidele pro-europene va deține majoritatea în Parlament cu 59 de mandate și va obliga PCRM-ul să cadă în opoziție.

Declarația privind constituirea Coaliției de guvernare, Alianța pentru Integrare Europeană stabilește 5 priorități de bază pentru dezvoltarea R. Moldova și instituirea unei guvernări democratice, eficiente și responsabile. Scopul primar vine să asigure bunăstarea populației, pacea socială, drepturile și libertățile fundamentale ale omului și integrarea țării în familia popoarelor europene. Pentru atingerea scopului primar, Alianța își setează următoarele obiective (i) restabilirea statului de drept; (ii) depășirea crizei social-economice și asigurarea creșterii economice; (iii) descentralizarea puterii și asigurarea autonomiei locale; (iv) reintegrarea teritorială a Republicii Moldova și (v) integrarea Europeană a R. Moldova și promovarea unei politici externe echilibrate, consecvente și responsabile. Cu toate că partidele constituente ale Alianței au fost obligate să regândească sau să modifice anumite obiective specifice menționate în programele lor particulare, cu mici excepții, aceste cinci obiective vin să încorporeze în sine tot spectrul de angajamente setate inițial în campania electorală din 2010. Cu toate că Coaliția și-a aliniat obiectivele la noile realități politice, PCRM a continuat activitatea sa în baza celor 3 direcții strategice: (i) reconstrucția socială; (ii) modernizarea economică și (iii) securitatea statului și unitatea civică.

Cu toate că exigențele în domeniul de tineret persistă în mod transversal în mai multe platforme politice și/sau politici publice, cel mai des, însă, sectorul de tineret este încorporat în obiectivele strategice cu caracter social și/sau economic.

Partidul Comuniștilor din Republica Moldova (PCRM) prezintă programul politic compus din trei priorități strategice (i) Reconstrucția socială, (ii) Modernizarea economică și (iii) Securitatea statului⁸. PCRM încorporează sectorul de tineret și îl atribuie reconstrucție socială a Republicii Moldova. Un accent sporit este pus pe restabilirea garanțiilor sociale a tinerilor, în mod special a tinerilor familii și relansarea programului național de asigurare a spațiului locativ pentru tinerele familii. La fel, sunt menționate și programele de susținere economică a tinerilor, dezvoltarea propriilor afaceri, dar și reabilitarea politicilor de ocupare a forței de muncă și orientare profesională⁹. Ca și în cazul altor platforme politice PCRM, pledează pentru o majorare anuală a burselor de studii pentru învățământul secundar profesional, mediu de specialitate, dar și cel superior. Accentele privind implicarea tinerilor în educație sunt totuși orientate spre o incluziune mai sporită a tuturor

⁸ <http://www.e-democracy.md/files/parties/pcrm-program-2008-ro.pdf>

⁹ http://www.pcrm.md/main/index_md.php?action=program

grupurilor minoritare indiferent de etnie sau cultură în procesul de educare calitativă. Obiectivele PCRМ dezagregate pe domeniul de tineret pot fi accesate în Anexa I.

Coalitia de guvernare „Alianța pentru Integrare Europeană” - declarația privind constituirea Alianței pentru Integrare Europeană semnată la 29 iulie 2009 stabilește cinci priorități strategice de dezvoltare a Republicii Moldova; (i) Restabilirea Statului de Drept; (ii) Depășirea crizei social - economice și asigurarea creșterii economice; (iii) Descentralizarea puterii și asigurarea autonomiei locale; (iv) Reintegrarea teritorială a Republicii Moldova; (v) Integrarea europeană a Republicii Moldova și promovarea unei politici externe echilibrate, consecvente și responsabile. Cu toate că programul de activitate a Alianței are un caracter comprehensiv și înglobează în sine practic toate domeniile de intervenție, totuși sectorului de tineret în calitate de prioritate sau obiectiv strategic, nu îi este atribuit un caracter specific. Cu toate acestea, în mod particular partidele constituente ale Alianței pentru Integrare Europeană stipulează mai multe măsuri legate de sectorul de tineret și anume:

Partidul Democrat din Moldova (PDM)¹⁰ se angajează să susțină tinerii prin abilitarea economică a acestora și accesul la credite avantajoase atât pentru dezvoltarea afacerilor/antreprenariat, cât și pentru îmbunătățirea condițiilor de trai. Iar în acest sens, prin angajamentele politice PDM încearcă să răspundă la întrebarea “Ce facem cu tinerii care nu au unde să se angajeze, cu familiile care nu mai pot împrumuta pentru a-și lua strictul necesar (...)?”. Obiectivele specifice din program încearcă să dezvolte condiții economice atractive pentru tineri, prin care ar descuraja exodul de cadre calificate, ar facilita dezvoltarea unui sistem de servicii pentru susținerea tinerilor fermieri în spațiul rural. Problema șomajului în rândul tinerilor nu este evitată nici ea, iar pentru a diminua șomajului în rândul tinerilor PDM propune creșterea ratei de angajare în câmpul muncii în mod special a femeilor și a tinerilor. În linii generale programul politic al PDM-ului țintește spre o abilitare economică mai sporită a tinerilor, angajarea acestora și facilitarea incluziunii economice inclusiv a tinerilor de la nivel local. Indicatorii de succes sunt, în unele situații foarte specifici, iar realizarea acestora va angaja o procedura mai complexă și foarte meticuloasă. Dezagregate pe domeniul de tineret, obiectivele PDM pot fi consultate în Anexa I.

Programul Partidul Liberal (PL)¹¹ oferă o abordare exhaustivă a mai multor domenii de implicare a tinerilor, în mod special PL propune dezvoltarea unor politici de susținere a tineretului și sportului din perspectiva integrării sociale ale acestora. Abordarea intersectorială a domeniului de tineret persistă și la PL, astfel încât în cadrul fiecărei politici de stat tinerii sunt tratați transversal în calitate de element indispensabil dezvoltării societăți. Programul electoral formulează o politică comprehensivă specifică tineretului și sportului care țintește spre o implicare mai activă a acestora în procesele educaționale și învățământ dar și în procesul de luare a deciziilor. PL încurajează implicarea activă a tinerilor în viața publică și promovează cetățenia activă, inclusiv prin activități de voluntariat sau organizații neguvernamentale. Promovarea tinerilor în procesul decizional este preponderent marcat prin încurajarea și facilitarea participării acestora și în politică sau în funcțiile executive/cheie din stat. Un accent sporit este acordat studenților prin dezvoltarea mai multor obiective ce țin de resurse de creditare a învățământului, cazare, domiciliere, mobilitate academică și angajarea tinerilor specialiști. Implicarea mediului privat în susținerea ascendenței profesionale și academice a tinerilor prin promovarea stagiilor de practică inclusiv mobilitatea academică a tinerilor, introducerea principiului “student cu cel puțin un an de studiu într-o altă universitate Europeană”. Dezagregate pe domeniul de tineret, obiectivele PL pot fi consultate în Anexa I.

Partidului Liberal Democrat din Moldova (PLDM)¹², stabilește în programul său electoral ca obiectiv central eliminarea sărăciei. Aceste obiective socio-economice ating în mod obligatoriu și sectorul de tineret atât la nivel național, cât și local. Programul politic prevede modernizarea/perfecționarea politicilor de tineret la nivel

¹⁰ <http://www.e-democracy.md/files/elections/parliamentary2010/electoral-program-pdm-2010-ro.pdf>

¹¹ <http://www.e-democracy.md/files/elections/parliamentary2010/electoral-program-pl-2010-ro.pdf>

¹² <http://www.e-democracy.md/files/parties/pldm-program-2011-ro.pdf>

central în vederea sporirii ratei de participare a tinerilor în procesul decizional, dar și implicarea mai activă a acestora în dezvoltarea economică a țării. La nivel local, autoritățile publice vor fi angajate într-un dialog continuu cu sectorul de tineret și împreună cu aceștia vor contribui la sporirea calității vieții tinerilor. În contextul calității vieții tinerilor, sunt menționate la fel câteva obiective de dezvoltare a serviciilor prietenoase tinerilor, educație non formală și susținerea financiară a tinerilor. Tinerii familiei sunt incluse în program ca fiind încă o categorie socială vulnerabilă, iar îmbunătățirea condițiilor de trai a acestora, creditarea preferențială la procurarea/construirea spațiului locativ și acordarea suportului financiar decent, sunt o prioritate. La fel, programul politic nu omite și elaborarea programelor naționale de orientare profesională pentru tineri pe de o parte, precum și crearea instrumentelor de facilitare a angajării tinerilor specialiști în toate domeniile de activitate. Un accent specific este pus pe serviciile de sănătate prietenoase tinerilor, iar în acest sens PLDM propune informarea și conștientizarea tinerilor cu privire la modul sănătos de viață, reducerea consumului de alcool, tutun, droguri și prevenirea infectării cu HIV/SIDA sau alte boli sexual transmisibile în rândul tinerilor. Dezagregate pe domeniul de tineret, obiectivele PLDM pot fi consultate în Anexa I.

IV. DOMENIILE DE DEZVOLTARE A POLITICILOR DE TINERET

Politicile de tineret poartă un caracter cross-sectorial fiind preponderent prezente atât în domeniul social, cultural, educațional, cât și economic. Programele electorale ale celor patru partide stabilesc 42 de acțiuni/obiective adresate în mod particular sectorului de tineret.

Așadar, acțiuni transversale pentru realizarea politicilor de tineret au fost identificate următoarele domenii:

- I. Asigurarea accesului tinerilor la educație și informare;
- II. Dezvoltarea serviciilor de sănătate și protecție socială a tinerilor;
- III. Asigurarea oportunităților economice pentru tineri;
- IV. Participarea tinerilor la viața publică și promovarea cetățeniei active.

Setul de activități planificate nu neapărat corespund în mod proporțional cu domeniile de dezvoltare a politicilor de tineret. Anumite domenii au influențat mai mult programele politice, astfel încât au un număr mai sporit de obiective/ acțiuni în domeniul tineret, respectiv majoritatea intervențiilor sunt planificate ca fiind educaționale sau de sănătate și mai puțin participare sau oportunități economice pentru tineri.

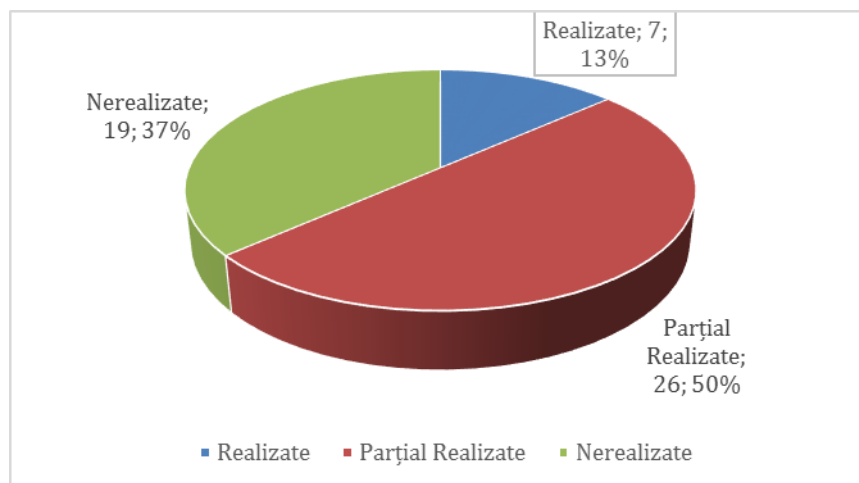
Tabel 1. Numărul de obiective/acțiuni stipulate în programele politice

Domeniu	Nr. de obiective	Realizate	Realizate parțial	Nerealizate
Sănătate/Social	17	1	6	10
Educație	11	5	4	2
Oportunități economice	8	1	2	5
Participare	6	0	4	2
Total	42	7	16	19

Din totalul angajamentelor asumate la alegerile din 2010, cele ce vizează dezvoltarea sectorului de tineret prin prisma domeniilor de educație și de sănătate reprezintă majoritatea obiectivelor cu aproximativ 67 la sută, iar restul obiectivelor sunt axate pe participarea tinerilor/cetățenie activă, cât și oportunități economice (pentru detalii a se vedea în Anexa I).

Din totalul obiectivelor de tineret menționate de către partidele politice, doar 7 au fost realizate în totalitate, 26 realizate parțial și 19 din angajamentele asumate nu au fost realizate. Ponderea cu privire la situația angajamentelor realizate de către partidele politice poate fi vizualizată prin intermediul următoarei diagrame:

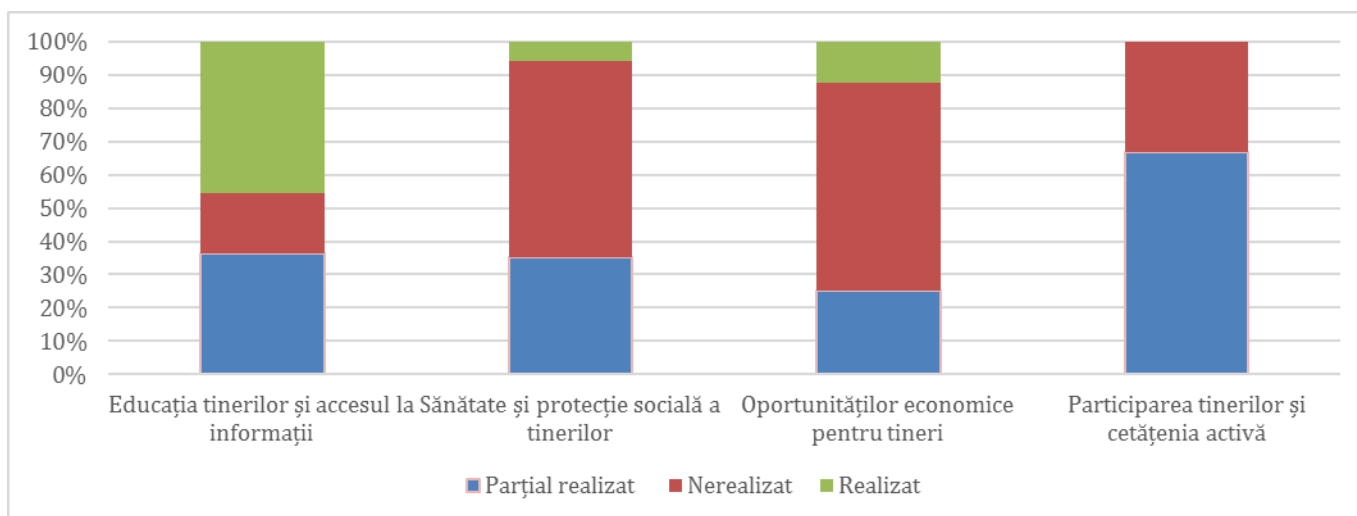
Diagrama 1. Nivelul de implementare a angajamentelor politice în domeniul tineret

În procesul de dezagregare a datelor pe cele patru domenii pivot luate de către experți ca puncte de reper, a fost identificat faptul că: dintre cele 7 obiective realizate, 5 sunt din domeniul educației tinerilor, și câte un obiectiv din domeniul sănătății și protecției sociale a tinerilor și oportunități economice pentru tineri. Nici unui obiectiv din domeniul privind participare a tinerilor și cetățenia activă nu i sa putut atribui calificativul “realizat”. Cu toate acestea, calificativul general atribuit realizării obiectivelor din programele electorale ale partidelor politice din 2010, în mod particular domeniul de tineret este - **REALIZAT PARȚIAL**.

Pentru a putea urmări în mod dezagregat domeniile de intervenție și rezultatele obținute pe parcursul anilor de guvernare, este propusă spre analiză următoarea diagramă:

Diagrama 2. Realizările obținute pe cele patru domenii de intervenție

Potrivit datelor, cele mai multe rezultate în vederea dezvoltării sectorului de tineret au fost atinse pe domeniul educația tinerilor și accesul la informații, cu 5 obiective realizate. Acest lucru nu neapărat pune în umbră progresul atins pe alte domenii. Cu toate acestea, cea mai înaltă pondere de nerealizare a obiectivelor stabilite este totuși la domeniul de oportunități economice, urmat de sănătate și protecția socială a tinerilor și participarea tinerilor și cetățenia activă. Cu toate că există anumite rezultate substanțiale în privința participării tinerilor, există totuși o reticență a autorităților publice în promovarea tinerilor în pozițiile cheie în stat, de ex. la scrutinul din 2010, doar 4 deputați aleși în Parlament erau tineri, având sub 30 de ani. Cu toate că criteriul de excelență și performanță ar trebuie să fie luat în considerație, totuși e complicat să promovezi anumite obiective în domeniul tineret dacă nu ai susținerea solidară și a altor colegi.

În vederea realizării executării angajamentelor menționate în Programele Electorale în martie 2010, Parlamentul Republicii Moldova a aprobat Planul Național de Activitate a Guvernului pentru anul 2010¹³, iar mai apoi în 2011 și Programul de Activitate a Guvernului “Integrare Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare” pentru perioada 2011-2014¹⁴, care includea și Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2011-2014. Aceste documente aprobate reprezintă acțiunile pivot în vederea implementării politicilor sectoriale. Implementarea acestora va influența în mod cardinal nivelul de realizare, dar și calitatea unor angajamente menționate în programele politice la alegerile din 2010. Un alt document de referință, poate mult mai apropiat sectorului de tineret este Strategia națională pentru tineret pentru anii 2009-2013¹⁵ care prevede mai multe direcții prioritare de dezvoltare a sectorului de tineret.

Astfel, documentele de politici sectoriale ale Guvernului cuprind în total aproximativ 156 activități planificate pentru implementarea politicilor de tineret stratificate în cadrul a 5 priorități de intervenție:

- Asigurarea accesului tinerilor la educație și informare;
- Dezvoltarea serviciilor de sănătate și de protecție socială pentru tineri;
- Asigurarea oportunităților economice pentru tineri;
- Participarea tinerilor la viața publică și promovarea cetățeniei active;
- Consolidarea capacităților instituționale în domeniul tineret.

Tabel 2. Numărul de activități de dezvoltare a sectorului de tineret planificate

Documente de politici sectoriale	Nr. de activități pentru tineret
Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2011-2014 ¹⁶	39
Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2010 ¹⁷	38
Strategia Națională pentru tineret 2009-2013 ¹⁸	79
TOTAL	156

¹³ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=334058>

¹⁴ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=337937>

¹⁵ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=331208>

¹⁶ http://lex.justice.md/UserFiles/File/2011/mo46-52md/plan_179.doc

¹⁷ http://lex.justice.md/UserFiles/File/2010/mo39-40md/planul_194.doc

¹⁸ http://lex.justice.md/UserFiles/File/2009/mo68%20md/an2_25.doc

Structurarea acțiunilor de tineret a permis Guvernului să coordoneze politicile de tineret la nivel inter-ministerial, în așa fel încât pe lângă Ministerul Tineretului și Sportului în realizarea obiectivelor planificate să se implice și alte ministere de resort, cum ar fi: Ministerul Educației, Ministerul Economiei, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și a Familiei, etc. Ministerul Tineretului și Sportului (MTS) este o instituție nouă, creată în anul 2009 cu scopul de a elabora și implementa politici naționale în domeniul tineretului și sportului, a determina orientările strategice de dezvoltare și modernizare continuă a sistemului instituțional din domeniu, a crea condiții de participare a tinerilor în viața politică, economică, socială și culturală a țării, a promova cultura fizică și sportul, precum și a forma și dezvolta profesional resursele umane din sistemul tineretului și sportului¹⁹.

Conform Planului de Acțiuni al Guvernului, pe întreaga perioadă 2010-2015 sunt planificate elaborarea și adoptarea a doar 5 documente de politici. Această tendință de elaborare și adoptare a unui număr redus de acte legislative/normative este confirmată prin Programului bugetar pentru serviciile de tineret, pentru perioada 2010-2015. În conformitate cu acesta, Ministerul și-a propus elaborarea și aprobarea a câte 4-5 acte legislative/normative pe an²⁰, printre care se numără și proiectul de lege cu privire la tineret, regulamentul cadru al Consiliului local al tinerilor, standardele minime de calitate și Regulamentul-tip de funcționare ale centrelor de resurse pentru tineri, elaborarea cadrului normativ pentru autogovernarea studentescă.

Strategia Națională pentru Tineret și Planul de acțiuni	
Coordonator	MTS
Perioada	2009-2013
Priorități	5
Sub-priorități	13
Activități	79
Nivelul de atingere a rezultatelor	
Realizate	37
Parțial realizate	27
Nerealizate	12
Care nu au putut fi evaluate obiectiv	3

În calitate de document strategic de referință, Strategia Națională pentru Tineret (SNT) 2009-2013, precum și aprobarea acesteia a reprezentat demararea procesului de formare a unui cadru strategic binevenit în contextul Strategiei Europene a Tineretului 2018, dar și a aspirațiilor Republicii Moldova de integrare europeană. Structura dar și conținutul acesteia vine să răspundă la cele mai substanțiale provocări cu care tinerii se confruntă la toate nivelele. Cu toate acestea, evaluarea implementării SNT constată realizarea parțială a Strategiei. Din 79 de acțiuni planificate, 37 de acțiuni au fost realizate, 27 - parțial realizate și 12 - nerealizate²¹. La fel, autorii menționează că la nivel instituțional implementarea strategiei și a planului de acțiuni a fost coordonată mai mult formal de MTS, motiv pentru care monitorizarea și evaluarea implementării strategiei a fost îngreunată iar pe alocuri practic imposibilă.

În conformitate cu Programul de activitate al Guvernului "Libertate, Democrație și Bunăstare" 2011- 2014, Guvernul Republicii Moldova, capitolul Politici de Tineret este divizat într-un sub-capitol - Integrarea socială și dezvoltarea potențialului tinerilor.

Astfel, pentru domeniul "Integrarea socială și dezvoltarea potențialului tinerilor" au fost identificate următoarele obiective:

¹⁹ HG nr. 766 din 26.11.2009 cu privire la aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Ministerului Tineretului și Sportului, structurii și efectivului-limită ale aparatului central al acestuia.

²⁰ <http://cnp.md/ro/produse/monitorizarea-politicilor/tineret/item/download/1300>

²¹ <http://unfpa.md/images/stories/publicati/raport%20de%20evaluare%20a%20strategiei%20nationale%20a%20tineretului%202009-2013.pdf>

- Crearea condițiilor pentru realizarea plenară a potențialului tinerilor în viața politică, socială, economică și culturală a țării;
- Asigurarea accesului tinerilor la servicii de educație și de informare;
- Crearea condițiilor pentru lansarea și dezvoltarea afacerilor și crearea locurilor de muncă pentru tineri.

În vederea măsurării progresului Guvernului în realizarea obiectivelor propuse în domeniul tineretului, sunt stabiliți trei indicatori de impact, care urmează a fi atinși până la finalizarea perioadei de implementare a programului.

1. Reducerea ratei șomajului în rândurile tinerilor de la 13,9 % la 10 % până în anul 2014;
2. Creșterea ratei de ocupare în rândurile tinerilor de la 28,2 % la 33 % până în anul 2014;
3. Creșterea anuală cu 5 % a afacerilor inițiate de tineri.

În lipsa datelor dezagregate, dar și a proiectelor de legi care urmează a fi aprobate de către Parlament în sesiunea toamnă iarnă 2014, rezultatele raportului ar putea suferi completări, iar existența unei marje de eroare nu este exclusă.

V. RECOMANDĂRI PRIVIND IMPLEMENTAREA TRANSVERSALĂ A OBIECTIVELOR DE TINERET ÎN CADRUL PROGRAMELOR POLITICE

Majoritatea programelor electorale prezentate la alegerile Parlamentare din 2010, sau cele definitive în perioada imediat următoare, stabilesc obiective concrete în vederea dezvoltării sectorului de tineret. Cu toate acestea, pentru îmbunătățirea capitolului ce ține de politicile transversale de tineret în cadrul programelor politice sunt propuse următoarele recomandări generale:

- Promovarea mai insistentă a obiectivelor de tineret în cadrul programelor electorale, cu toate că există anumite angajamente în acest sens, totuși lipsește o coerență între domeniul tineret și alte domenii ale societății, or sectorul de tineret nu se atribuie doar celor 4 direcții de dezvoltare;
- Coordonarea inițiativelor naționale cu prioritățile Internaționale sau Europene în domeniul tineret, de ex. prioritățile Consiliului Europei sau obiectivele ONU incluse în Planul de Acțiuni al Conferinței Internaționale pentru Populație și Dezvoltare aprobate de la Cairo în 1994;
- Abordarea segmentului de tineret prin perspectiva drepturilor omului (HRBA), atât în procesul de planificare, cât și monitorizare și evaluare. Aceste aspecte ar trebui să includă și elemente de egalitate de gen, precum și nediscriminarea tinerilor;
- Pentru o consultare structurată a necesităților tinerilor, dar și sporirea angajamentelor acestora față de obiectivele politice, se recomandă o implicare mai activă a aripilor de tineret în definitivarea acțiunilor de tineret în programele politice;
- În vederea uniformizării conceptului de tineret, se recomandă promovarea unui concept comun privind domeniul tineret, de ex. aprobarea unei noțiuni comune și general acceptată privind tineretul, vârsta, etc.
- Promovarea mai activă a tinerilor în procesul decizional, inclusiv prin introducerea mecanismelor instituționale de încurajare a implicării tinerilor în organele de conducere atât de nivel local, cât și central sau național (inclusiv prin introducerea cotelor de participare sau altor forme instituționale);
- Cu toate că există un spectru larg de obiective, totuși în contextul implementării politicilor de tineret lipsesc anumite deziderate specifice ce țin de consolidarea capacităților instituționale ale instituțiilor statului în vederea realizării angajamentelor politice și anume, obiective de fortificare a infrastructurii de tineret.
- Potrivit legii cu privire la Tineret, populația cu vârsta între 16-30 ani sunt considerați tineri, cu toate acestea necesitățile acestora diferă, de ex. tinerii de 16 ani au anumite interese față de cei de 25 de

ani sau 30. Este imperios de important ca în procesul de definitivare a programelor politice nici o categorie de vârstă a tinerilor să nu fie exclusă, iar obiective să fie adaptate în dependență de necesitățile tuturor tinerilor;

- Accentuarea importanței implicării tinerilor din toate categoriile sociale, orientarea obiectivelor de dezvoltare a sectorului prin prisma adolescenților și tinerilor vulnerabili sau în categoria de risc, părinții cărora sunt peste hotare, etc. Acest deziderat reprezintă elementul cheie în vederea sporirii nivelului de incluziune a tinerilor în societate;
- Dezvoltarea programelor de facilitare a incluziunii tinerilor din grupurile vulnerabile sau de risc, inclusiv a tinerilor emigranți și perfecționarea politicilor de integrare și revenire a tinerilor de peste hotare;
- Cu toate că domeniul de educație a tinerilor și acces la informație a atins cele mai substanțiale rezultate, câteva domenii rămân încă sensibile domeniului de tineret. Asigurarea implementării educației de calitate, inclusiv educația non formală, asigurarea educației sexuale a tinerilor și planificarea familiei.

În vederea orientării obiectivelor către necesitățile tinerilor sau îmbunătățirii programelor electorale în domeniul de tineret, sunt propuse următoarele recomandări:

- Utilizarea instrumentelor de planificare bazate pe rezultate, managementul bazat pe rezultate poate fi utilizat cu succes în programele electorale și apoi adaptate în planurile de acțiuni ale guvernului sau altor instituții responsabile;
- Utilizarea indicatorilor de progres sau impact pentru o mai bună planificare, programare, implementare, monitorizare, evaluare și validare a obiectivelor/inițiativelor de tineret;
- Orientarea programelor electorale în vederea abilitării și implicării economice a tinerilor, inclusiv asigurarea acestora cu spațiu locativ. Datele menționează că anume aceste obiective nu au fost atinse atât la nivel local cât și central;
- La nivel economic tinerii sunt cei mai vulnerabili, fiind afectați atât de micro-crisele financiare regionale sau naționale, cât și de sistemul bancar mai puțin orientat spre preferențierea tinerilor, atât la capitolul privind creditele, cât și cel locativ;
- Dezvoltarea unor programe robuste cu caracter educativ pentru tinerii voluntari implicați în aripile de tineret ale partidelor politice. Perioada de voluntariat în cadrul organizației de tineret a partidului politic ar putea dezvolta abilitățile necesare procesului decizional, pregătind astfel și viitori decidenți politici;
- În procesul de definitivare a obiectivelor de tineret, se recomandă consultarea aprofundată a aripilor de tineret ale partidelor politice și/sau participarea la consultări naționale organizate de către alți actori interesați în domeniu.

Anexa I: Programele electorale ale partidelor politice, obiectivele strategice dezagregate pe domeniul de tineret

PCRM

Nr.	Obiectiv
1.	Restabilirea imediată a garanțiilor sociale (...), pentru tineri, familii cu copii, veterani, pensionari, bugetari, militari și alte categorii ale populației, etc;
2.	Majorarea anuală a numărului de locuri finanțate de la bugetul de stat în instituțiile secundar profesionale, medii de specialitate și superioare (...) Asigurarea accesului egal al copiilor și tinerilor de toate etniile din țară la învățământ de calitate;
3.	Reabilitarea tuturor programelor de susținere a tinerilor (...) lansarea și implementarea noilor inițiative orientate spre asigurarea accesului tinerilor la activități profesionale, ocupaționale și de dezvoltare a afacerilor proprii;
4.	Relansarea programului național de asigurare cu spațiu locativ pentru tineret familii.

PDM

Nr.	Obiectiv
1.	Scutirea de taxe de stat pentru înregistrarea primei căsătorii, acordarea unui ajutor material unic de 5000 de lei familiei tinere la căsătorie;
2.	Instituirea ajutorului pentru închirierea spațiilor locative pentru familiile tinere;
3.	Oferirea granturilor de 100.000 de lei pentru susținerea tinerilor întreprinzători;
4.	Implementarea unui sistem modern de organizare pentru toți studenții a practicilor de licență;
5.	Diversificarea și dezvoltarea programelor moderne de formare și de afirmare a tinerilor în paralel cu politicile bazate pe conceptul de "îmbătrânire activă";
6.	Asigurarea tinerilor cu locuri de muncă după absolvirea instituției de învățământ.

PL

Nr.	Obiectiv
1.	Încurajarea implicării tinerilor în viața publică, inclusiv în politică și promovarea lor în funcții executive ale PL;
2.	Elaborarea unor programe de informare și consultanță pentru tineri, precum și crearea unei rețele regionale și naționale de consultanță în parteneriat cu organizații neguvernamentale;
3.	Accesul tineretului la resurse de creditare a învățământului, cu rambursarea după absolvire într-un termen și la o dobândă avantajoasă;
4.	Stimularea serviciului de voluntariat în instituțiile de stat, în companii private, în organizații neguvernamentale pentru acumularea experienței profesionale și creșterea responsabilității civice;
5.	Adoptarea unui program de construcție a locuințelor de ipotecă pentru tineri cu venituri mici, prin susținerea parțială a statului;
6.	Aplicarea unui sistem de creditare pentru tineri, în special din mediul rural care vor să înceapă o afacere și încurajarea lor prin scutirea de impozite pe termen de 3 ani la începutul activității;
7.	Suplimentarea numărului de locuri la buget în instituțiile de învățământ superior de stat;
8.	Asigurarea studenților cu locuri în cămine. Renovarea actualelor cămine și construcția căminelor în sistem de parteneriat public-privat. Încurajarea și sprijinirea investitorilor pentru construirea unor cămine studentești private;
9.	Acordarea reședinței în localitățile de studiu pe baza carnetului de student, indiferent dacă locuiesc sau nu în cămine;
10.	Stabilirea și dezvoltarea de noi parteneriate între universități din Republica Moldova și din străinătate,

astfel încât un număr cât mai mare de studenți să poată avea acces la stagii de formare și de studiu în străinătate, prin introducerea principiului "student cu cel puțin un an de studiu într-o altă universitate europeană";

- 11 Realizarea unei reforme în domeniul sistemului de burse reglementarea legală a bursei private pentru a încuraja persoanele juridice din sectorul privat să susțină financiar elevii din învățământul profesional, liceal, universitar, precum și doctoranzii;
- 12 Majorarea salariilor cadrelor didactice tinere, pentru a elimina salarizarea discriminatorie și acordarea de sporuri salariale în cazul optării pentru mediul rural;
- 13 Susținerea de către stat și promovarea tinerilor care înregistrează succese remarcabile în activități sportive pentru a dezvolta sportul de performanță;
- 14 Crearea condițiilor pentru angajarea tineretului în câmpul muncii, inclusiv prin acordarea înlesnirilor fiscale agenților economici ce oferă locuri de muncă tinerilor specialiști;
- 15 Utilizarea mecanismelor financiare bazate pe principiile economiei de piață (...), care ar permite construcția apartamentelor, în deosebi pentru tineret, cu termen lung de achitare (15-20 ani), (...).
- 16 Crearea facilităților pentru tinerii specialiști în scopul încadrării în piața muncii în mediul rural;
- 17 Stimularea unei implicări mai active a tineretului în procesele economice prin acordarea de facilități fiscale întreprinderilor ce angajează tineri, inclusiv fără experiență.

PLDM

Nr. Obiectiv

1. Acoperirea ratei dobânzii bancare la creditele acordate tinerelor familii;
2. Promova cercetarea în domeniului de tineret și diversificarea proiectelor pentru promovarea socială, politică și economică a tinerilor;
3. Va susține racordarea la programele comunitare și globale de mobilități ale tinerilor prin participarea activă și voluntară la acestea;
4. Va promova instituirii programelor de voluntariat comunitar cu participarea voluntarilor din statele europene;
5. Va realiza acțiuni ce se vor baza pe principiul încurajării participării tinerilor în procesele decizionale și în consolidarea proceselor democratice;
6. Va asigura șanse egale tuturor tinerilor și tinerelor de a se implica în dezvoltarea economică a țării;
7. Va pleda pentru promovarea educației pe tot parcursul vieții și va stimula valorificarea educației non formale și informale;
8. Perfecționarea cadrului legal pentru a facilita participarea tinerilor în luarea deciziilor la nivel comunitar și național, precum și a spori accesul la studii de calitate, a spori asistența statului pentru tinerii cu oportunități limitate; a implica tinerii în dezvoltarea micului business, etc.;
9. Promovarea programelor de participare și cetățenie democratică, care vor include accesul tinerilor la luarea deciziilor, educația pentru cetățenia activă și asocierea tinerilor pentru soluționarea problemelor care îi afectează;
10. Dezvoltarea serviciilor calitative de informare, educație non-formală, timp liber, sănătate. Serviciile se vor dezvolta ținând cont de accesul nelimitat, calitatea înaltă și respectarea confidențialității și interesului beneficiarilor. Autoritățile publice locale vor fi încurajate și susținute să creeze, în parteneriat cu tinerii și organizațiile de tineret, cluburi sportive, centre culturale, biblioteci electronice etc., care vor contribui la sporirea calității vieții tinerilor și accesului lor la informații, în special pentru tinerii din mediul rural și orașele mici;
11. Dezvoltarea programelor de educație pentru sănătate a adolescenților și tinerilor. Se va pune un accent sporit pe conștientizarea de către tineri a necesității comportamentului sănătos, pe diminuarea consumului de alcool, tutun, prevenirea consumului de droguri și preîntâmpinarea infectării cu HIV/SIDA;

12. Programe de coeziune și incluziune socială a tinerilor vor fi implementate pentru a facilita accesul tinerilor la viața profesională. Vor fi promovate programe de educație și orientare profesională, de încurajare a angajatorilor pentru angajarea tinerilor profesioniști;
13. Crearea premiselor de implicare a tinerilor în dezvoltarea economică a țării. Se vor crea condiții pentru dezvoltarea practicilor antreprenoriale în mediul tinerilor prin oferirea de credite preferențiale, facilități fiscale etc. Se vor crea condițiile adecvate ca tinerii să devină și generatori de locuri de muncă;
14. Dezvoltarea programelor de susținere a tinerilor familiei pentru îmbunătățirea condițiilor de trai și educație a copiilor prin creditarea pentru procurarea sau construirea spațiului locativ, acordarea de suport financiar pentru creșterea copiilor;
15. Instituirea fondului de creditare a tinerilor pentru studii în instituțiile universitare din țară și în universitățile europene. Înființarea fondurilor de stat pentru susținerea tinerilor dotați și cointeresarea lor de angajarea în țară după finalizarea studiilor.

Anexa II: Angajamentele partidelor politice în vederea dezvoltării sectorului de tineret, structurate după domeniile de intervenție

SĂNĂTATE ȘI PROTECȚIA SOCIALĂ A TINERILOR

Nr.	Obiectiv
1.	Restabilirea imediată a garanțiilor sociale (...), pentru tineri, familii cu copii, veterani, pensionari, bugetari, militari și alte categorii ale populației, etc
2.	Reabilitarea tuturor programelor de susținere a tinerilor (...) lansarea și implementarea noilor inițiative orientate spre asigurarea accesului tinerilor la activități profesionale, ocupaționale și de dezvoltare a afacerilor proprii.
3.	Relansarea programului național de asigurare cu spațiu locativ pentru tinerele familii.
4.	Scutirea de taxe de stat pentru înregistrarea primei căsătorii, acordarea unui ajutor material unic de 5000 de lei familiei tinere la căsătorie;
5.	Instituirea ajutorului pentru închirierea spațiilor locative pentru familiile tinere;
6.	Diversificarea și dezvoltarea programelor moderne de formare și de afirmare a tinerilor în paralel cu politicile bazate pe conceptul de "îmbătrânire activă";
7.	Stimularea serviciului de voluntariat în instituțiile de stat, în companii private, în organizații neguvernamentale pentru acumularea experienței profesionale și creșterea responsabilității civice;
8.	Asigurarea studenților cu locuri în cămine. Renovarea actualelor cămine și construcția căminelor în sistem de parteneriat public-privat. Încurajarea și sprijinirea investitorilor pentru construirea unor cămine studentești private;
9.	Susținerea de către stat și promovarea tinerilor care înregistrează succese remarcabile în activități sportive pentru a dezvolta sportul de performanță;
10.	Utilizarea mecanismelor financiare bazate pe principiile economiei de piață (...), care ar permite construcția apartamentelor, în deosebi pentru tineret, cu termen lung de achitare (15-20 ani), (...).
11.	Crearea facilităților pentru tinerii specialiști în scopul încadrării în piața muncii în mediul rural;
12.	Acoperirea ratei dobânzii bancare la creditele acordate tinerelor familii
13.	Va promova instituirii programelor de voluntariat comunitar cu participarea voluntarilor din statele europene;
14.	Va asigura șanse egale tuturor tinerilor și tinerelor de a se implica în dezvoltarea economică a țării;
15.	Programe de coeziune și incluziune socială a tinerilor vor fi implementate pentru a facilita accesul tinerilor la viața profesională. Vor fi promovate programe de educație și orientare profesională, de încurajare a angajatorilor pentru angajarea tinerilor profesioniști;
16.	Dezvoltarea programelor de susținere a tinerelor familii pentru îmbunătățirea condițiilor de trai și educație a copiilor prin creditarea pentru procurarea sau construirea spațiului locativ, acordarea de suport financiar pentru creșterea copiilor;
17.	Instituirea fondului de creditare a tinerilor pentru studii în instituțiile universitare din țară și în universitățile europene. Înființarea fondurilor de stat pentru susținerea tinerilor dotați și cointeresarea lor de angajarea în țară după finalizarea studiilor.

EDUCAȚIA TINERILOR ȘI ACCESUL LA INFORMAȚII

Nr.	Obiectiv
1.	Majorarea anuală a numărului de locuri finanțate de la bugetul de stat în instituțiile secundar profesionale, medii de specialitate și superioare (...) Asigurarea accesului egal al copiilor și tinerilor de toate etniile din țară la învățământ de calitate;

2. Implementarea unui sistem modern de organizare pentru toți studenții a practicilor de licență
3. Asigurarea tinerilor cu locuri de muncă după absolvirea instituției de învățământ
4. Suplimentarea numărului de locuri la buget în instituțiile de învățământ superior de stat;
5. Stabilirea și dezvoltarea de noi parteneriate între universități din Republica Moldova și din străinătate, astfel încât un număr cât mai mare de studenți să poată avea acces la stagii de formare și de studiu în străinătate, prin introducerea principiului "student cu cel puțin un an de studiu într-o altă universitate europeană";
6. Realizarea unei reforme în domeniul sistemului de burse reglementarea legală a burselor private pentru a încuraja persoanele juridice din sectorul privat să susțină financiar elevii din învățământul profesional, liceal, universitar, precum și doctoranzii;
7. Majorarea salariilor cadrelor didactice tinere, pentru a elimina salarizarea discriminatorie și acordarea de sporuri salariale în cazul optării pentru mediul rural;
8. Va pleda pentru promovarea educației pe tot parcursul vieții și va stimula valorificarea educației non formale și informale;
9. Dezvoltarea serviciilor calitative de informare, educație non-formală, timp liber, sănătate. Serviciile se vor dezvolta ținând cont de accesul nelimitat, calitatea înaltă și respectarea confidențialității și interesului beneficiarilor. Autoritățile publice locale vor fi încurajate și susținute să creeze, în parteneriat cu tinerii și organizațiile de tineret, cluburi sportive, centre culturale, biblioteci electronice etc., care vor contribui la sporirea calității vieții tinerilor și accesului lor la informații, în special pentru tinerii din mediul rural și orașele mici;
10. Dezvoltarea programelor de educație pentru sănătate a adolescenților și tinerilor. Se va pune un accent sporit pe conștientizarea de către tineri a necesității comportamentului sănătos, pe diminuarea consumului de alcool, tutun, prevenirea consumului de droguri și preîntâmpinarea infectării cu HIV/SIDA;
11. Acordarea reședinței în localitățile de studiu pe baza carnetului de student, indiferent dacă locuiesc sau nu în cămine;

PARTICIPAREA TINERILOR ȘI CETĂȚENIA ACTIVĂ

Nr.	Obiectiv
1.	Încurajarea implicării tinerilor în viața publică, inclusiv în politică și promovarea lor în funcții executive ale partidelor politice;
2.	Elaborarea unor programe de informare și consultanță pentru tineri, precum și crearea unei rețele regionale și naționale de consultanță în parteneriat cu organizații neguvernamentale;
3.	Va susține racordarea la programele comunitare și globale de mobilități ale tinerilor prin participarea activă și voluntară la acestea;
4.	Va realiza acțiuni ce se vor baza pe principiul încurajării participării tinerilor în procesele decizionale și în consolidarea proceselor democratice;
5.	Perfecționarea cadrului legal pentru a facilita participarea tinerilor în luarea deciziilor la nivel comunitar și național, precum și a spori accesul la studii de calitate, a spori asistența statului pentru tinerii cu oportunități limitate; a implica tinerii în dezvoltarea micului business, etc.;
6.	Promovarea programelor de participare și cetățenie democratică, care vor include accesul tinerilor la luarea deciziilor, educația pentru cetățenia activă și asocierea tinerilor pentru soluționarea problemelor care îi afectează;

OPORTUNITĂȚI ECONOMICE PENTRU TINERI

Nr.	Obiectiv
1.	Oferirea granturilor de 100.000 de lei pentru susținerea tinerilor întreprinzători;
2.	Accesul tineretului la resurse de creditare a învățământului, cu rambursarea după absolvire într-un termen și la o dobândă avantajoasă;
3.	Adoptarea unui program de construcție a locuințelor de ipotecă pentru tineri cu venituri mici, prin susținerea parțială a statului;
4.	Aplicarea unui sistem de creditare pentru tineri, în special din mediul rural care vor să înceapă o afacere și încurajarea lor prin scutirea de impozite pe termen de 3 ani la începutul activității;
5.	Crearea condițiilor pentru angajarea tineretului în câmpul muncii, inclusiv prin acordarea înlesnirilor fiscale agenților economici ce oferă locuri de muncă tinerilor specialiști.
6.	Stimularea unei implicări mai active a tineretului în procesele economice prin acordarea de facilități fiscale întreprinderilor ce angajează tineri, inclusiv fără experiență.
7.	Promovarea cercetării în domeniul de tineret și diversificarea proiectelor pentru promovarea socială, politică și economică a tinerilor;
8.	Crearea premiselor de implicare a tinerilor în dezvoltarea economică a țării. Se vor crea condiții pentru dezvoltarea practicilor antreprenoriale în mediul tinerilor prin oferirea de credite preferențiale, facilități fiscale, etc. Se vor crea condițiile adecvate ca tinerii să devină și generatori de locuri de muncă;

Anexa III Ponderea realizării angajamentelor politice în domeniul tineret

Nr.	Angajamente politice	Rezultat
1.	Restabilirea imediată a garanțiilor sociale (...), pentru tineri, familii cu copii, veterani, pensionari, bugetari, militari și alte categorii ale populației, etc	Nerealizat
2.	Majorarea anuală a numărului de locuri finanțate de la bugetul de stat în instituțiile secundar profesionale, medii de specialitate și superioare (...) Asigurarea accesului egal al copiilor și tinerilor de toate etniile din țară la învățământ de calitate;	Realizat
3.	Reabilitarea tuturor programelor de susținere a tinerilor (...) lansarea și implementarea noilor inițiative orientate spre asigurarea accesului tinerilor la activități profesionale, ocupaționale și de dezvoltare a afacerilor proprii.	Realizat parțial
4.	Relansarea programului național de asigurare cu spațiu locativ pentru tinerele familii.	Nerealizat
5.	Scutirea de taxe de stat pentru înregistrarea primei căsătorii, acordarea unui ajutor material unic de 5000 de lei familiei tinere la căsătorie;	Nerealizat
6.	Instituirea ajutorului pentru închirierea spațiilor locative pentru familiile tinere;	Nerealizat
7.	Oferirea granturilor de 100.000 de lei pentru susținerea tinerilor întreprinzători;	Realizat
8.	Implementarea unui sistem modern de organizare pentru toți studenții a practicilor de licență;	Realizat
9.	Diversificarea și dezvoltarea programelor moderne de formare și de afirmare a tinerilor în paralel cu politicile bazate pe conceptul de "îmbătrânire activă";	Nerealizat
10.	Asigurarea tinerilor cu locuri de muncă după absolvirea instituției de învățământ	Nerealizat
11.	Încurajarea implicării tinerilor în viața publică, inclusiv în politica și promovarea lor în funcții executive ale partidelor politice;	Realizat parțial
12.	Elaborarea unor programe de informare și consultanță pentru tineri, precum și crearea unei rețele regionale și naționale de consultanță în parteneriat cu organizații neguvernamentale;	Nerealizat
13.	Accesul tineretului la resurse de creditare a învățământului, cu rambursarea după absolvire într-un termen și la o dobândă avantajoasă;	Nerealizat
14.	Stimularea serviciului de voluntariat în instituțiile de stat, în companii private, în organizații neguvernamentale pentru acumularea experienței profesionale și creșterea responsabilității civice;	Realizat parțial
15.	Adoptarea unui program de construcție a locuințelor de ipotecă pentru tineri cu venituri mici, prin susținerea parțială a statului;	Nerealizat
16.	Aplicarea unui sistem de creditare pentru tineri, în special din mediul rural care vor să înceapă o afacere și încurajarea lor prin scutirea de impozite pe termen de 3 ani la începutul activității;	Nerealizat
17.	Suplimentarea numărului de locuri la buget în instituțiile de învățământ superior de stat;	Realizat
18.	Asigurarea studenților cu locuri în cămine. Renovarea actualelor cămine și construcția căminelor în sistem de parteneriat public-privat. Încurajarea și sprijinirea investitorilor pentru construirea unor cămine studențești private;	Realizat Parțial
19.	Acordarea reședinței în localitățile de studiu pe baza carnetului de student, indiferent dacă locuiesc sau nu în cămine;	Nerealizat
20.	Stabilirea și dezvoltarea de noi parteneriate între universități din Republica Moldova și din străinătate, astfel încât un număr cât mai mare de studenți să poată avea acces la stagii de formare și de studiu în străinătate, prin introducerea principiului "student cu cel puțin un an de studiu într-o altă universitate europeană";	Realizat
21.	Realizarea unei reforme în domeniul sistemului de burse reglementarea legală a bursei private pentru a încuraja persoanele juridice din sectorul privat să susțină financiar elevii din învățământul profesional, liceal, universitar, precum și doctoranzii;	Realizat parțial
22.	Majorarea salariilor cadrelor didactice tinere, pentru a elimina salarizarea discriminatorie și acordarea de sporuri salariale în cazul optării pentru mediul rural;	Realizat
23.	Susținerea de către stat și promovarea tinerilor care înregistrează succese remarcabile în activități sportive pentru a dezvolta sportul de performanță	Realizat
24.	Crearea condițiilor pentru angajarea tineretului în câmpul muncii, inclusiv prin acordarea	Nerealizat

	întesnilor fiscale agenților economici ce oferă locuri de muncă tinerilor specialiști	
25.	Utilizarea mecanismelor financiare bazate pe principiile economiei de piață (...), care ar permite construcția apartamentelor, în deosebi pentru tineret, cu termen lung de achitare (15-20 ani), (...)	Nerealizat
26.	Crearea facilităților pentru tinerii specialiști în scopul încadrării în piața muncii în mediul rural	Realizat parțial
27.	Stimularea unei implicări mai active a tineretului în procesele economice prin acordarea de facilități fiscale întreprinderilor ce angajează tineri, inclusiv fără experiență	Nerealizat
28.	Acoperirea ratei dobânzii bancare la creditele acordate tinerelor familii	Nerealizat
29.	Promovarea cercetării în domeniului de tineret și diversificarea proiectelor pentru promovarea socială, politică și economică a tinerilor;	Realizat parțial
30.	Va susține racordarea la programele comunitare și globale de mobilități ale tinerilor prin participarea activă și voluntară la acestea;	Realizat parțial
31.	Va promova instituirea programelor de voluntariat comunitar cu participarea voluntarilor din statele europene;	Realizat parțial
32.	Va realiza acțiuni ce se vor baza pe principiul încurajării participării tinerilor în procesele decizionale și în consolidarea proceselor democratice;	Realizat parțial
33.	Va asigura șanse egale tuturor tinerilor și tinerelor de a se implica în dezvoltarea economică a țării;	Realizat parțial
34.	Va pleda pentru promovarea educației pe tot parcursul vieții și va stimula valorificarea educației non formale și informale;	Realizat parțial
35.	Perfecționarea cadrului legal pentru a facilita participarea tinerilor în luarea deciziilor la nivel comunitar și național, precum și a spori accesul la studii de calitate, a spori asistența statului pentru tinerii cu oportunități limitate; a implica tinerii în dezvoltarea micului business, etc.;	Realizat parțial
36.	Promovarea programelor de participare și cetățenie democratică, care vor include accesul tinerilor la luarea deciziilor, educația pentru cetățenia activă și asocierea tinerilor pentru soluționarea problemelor care îi afectează;	Nerealizat
37.	Dezvoltarea serviciilor calitative de informare, educație non-formală, timp liber, sănătate. Serviciile se vor dezvolta ținând cont de accesul nelimitat, calitatea înaltă și respectarea confidențialității și interesului beneficiarilor. Autoritățile publice locale vor fi încurajate și susținute să creeze, în parteneriat cu tinerii și organizațiile de tineret, cluburi sportive, centre culturale, biblioteci electronice etc., care vor contribui la sporirea calității vieții tinerilor și accesului lor la informații, în special pentru tinerii din mediul rural și orașele mici;	Realizat parțial
38.	Dezvoltarea programelor de educație pentru sănătate a adolescenților și tinerilor. Se va pune un accent sporit pe conștientizarea de către tineri a necesității comportamentului sănătos, pe diminuarea consumului de alcool, tutun, prevenirea consumului de droguri și preîntâmpinarea infectării cu HIV/SIDA;	Realizat parțial
39.	Programe de coeziune și incluziune socială a tinerilor vor fi implementate pentru a facilita accesul tinerilor la viața profesională. Vor fi promovate programe de educație și orientare profesională, de încurajare a angajatorilor pentru angajarea tinerilor profesioniști;	Nerealizat
40.	Crearea premiselor de implicare a tinerilor în dezvoltarea economică a țării. Se vor crea condiții pentru dezvoltarea practicilor antreprenoriale în mediul tinerilor prin oferirea de credite preferențiale, facilități fiscale, etc. Se vor crea condițiile adecvate ca tinerii să devină și generatori de locuri de muncă;	Realizat parțial
41.	Dezvoltarea programelor de susținere a tinerelor familii pentru îmbunătățirea condițiilor de trai și educație a copiilor prin creditarea pentru procurarea sau construirea spațiului locativ, acordarea de suport financiar pentru creșterea copiilor;	Nerealizat
42.	Instituirea fondului de creditare a tinerilor pentru studii în instituțiile universitare din țară și în universitățile europene. Înființarea fondurilor de stat pentru susținerea tinerilor dotați și cointeresarea lor de angajarea în țară după finalizarea studiilor.	Nerealizat